

M.A. – 1st Year
SEM – I & II
“ECONOMICS”
Previous Year
Question Papers
Academic Year
(2022-23)

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

M.A. – 1st Year

SEM – I

“ECONOMICS”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2022-23)

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Social Sciences) (Part - I) (Semester - I) Examination,
February - 2023
ECONOMICS (Paper : EC - 1) (CBCS) (Revised) (New)
Micro Economic Analysis
Sub. Code : 72395
Day and Date : Thursday, 02 - 02 - 2023
Total Marks : 80**

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.
Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions :

- A) Choose correct answer from the given alternatives. (2 marks each) [10]
- If indifference curve is convex to origin, marginal rate of substitution should _____.
 - The model of managerial discretion is developed by _____.
 - Prof. Boumol
 - Prof. Williamson
 - Prof. Marris
 - Hall & Hitch
 - The long run average cost curve under the modern approach is _____ shaped.
 - U
 - J
 - L
 - Z
 - Under oligopoly market structure, there are _____ number of sellers
 - Large
 - Many
 - One
 - Few
 - As per the full cost pricing rule, the market price covers _____
 - AFC
 - Profit margin
 - AVC
 - All the above

P.T.O.

- f) Multi product firm.
- e) Characteristics of monopolistic competition.
- d) Product Exhaustion Theorem.
- c) Bain's limit pricing theory.
- b) Cobb-Douglas Production function.
- a) Deductive Method of Analysis.

Q4) Write short notes (Any Four out Six) [20]

Explain the traditional approach to cost.

OR

Q3) Explain the Chamberlin's approach to equilibrium of firm under monopolistic competition. [20]

Discuss the Hick's and Slutsky's approach to division of price effect.

OR

Q2) Elaborate the Marris' model of managerial enterprise. [20]

- v) State two criticisms of marginal analysis.
- iv) What the Kinked Demand Curve model explains?
- iii) Give the equation of Cobb-Douglas production function.
- ii) State a difference between positive and normative economics.
- i) State two properties of an indifference curve.

B) Answer in one or two sentences. (2 mark each) [10]

- ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- समवृत्ती वक्राची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
 - वस्तुनिष्ठ आणि आदर्शवादी अर्थशास्त्रातील एक फरक सांगा.
 - काँब डालस उत्पादन फलनाचे समीकरण सांगा.
 - बाकदार मागणी वक्र प्रतीमान काय स्पष्ट करते ?
 - सामान्यवादी विश्लेषणावरील दोन टीका सांगा

[10]

- अ) सरासरी स्थिर खर्च
ब) नफा प्रमाण
क) सरासरी बदलता खर्च
ड) वरील सर्व
- पूर्ण खर्च किंमत नियमानुसार बाजार किमतीमध्ये समाविष्ट असते.
अ) असंख्य
ब) अनेक
क) एक
ड) मोजकी
- अल्पजनाधिकार बाजारामध्ये विक्रेत्यांची संख्या असते.
अ) U
ब) J
क) L
ड) Z
- आधुनिक दृष्टिकोना अंतर्गत दीर्घकालीन सरासरी खर्च वक्र आकाराचा असतो.
अ) प्रा. बौमाल
ब) प्रा. विलीअम्सन
क) प्रा. मारिस
ड) हॉल आणि हिच
- व्यवस्थापकीय अधिकारचे प्रतिमान यानी विकसित केले आहे.
अ) घटना
ब) यादवी नही
क) स्थिर
ड) यादवी नही
- समवृत्ती वक्र आरंभ बिंदूपाशी बहिर्गोल असेल तर सीमाना पर्यायता दर असतो.
अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

[10]

प्र. 1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

सूचना :

सराठी कर्णार

- अ) विखेलेषणाची निमन पद्धती
ब) कांब इलस उत्पादन फलन
क) बोनचा मर्णा किमत सिद्धता
ड) उत्पादन संयुक्ततेचा सिद्धता
ए) बहू उत्पादन पद्धती

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

खर्च वका संदर्भातील सनातनी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धातील पद्धीच्या समताला बाबतीतील खेबरेलीन यांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

[20]

किंमत परिणामाच्या विभाजना संदर्भातील हिक्स आणि स्लटस्की दृष्टीकोणाची चर्चा करा.

किंवा

प्र.2) मारीस यांचे व्यवस्थापकीय उपक्रम प्रतिमान स्पष्ट करा.

[20]

SC - 1

January - February (Winter) Examination - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit) CBCS 88051 Micro Economic Analysis 17.02.2023 10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88051

Day and Date: Friday, 17-02-2023
Time: 10:30 am to 01:30 pm

Instructions:

1) All questions are compulsory

Special Instruction:

All questions carry equal marks.

Q.1. A) Multiple choice questions / वस्तुनिष्ठ प्रश्न (2 marks each) (10) [20]

i) Fixed cost curve is ---/स्थिर खर्च वक्र ----असतो.

a) Positively sloped / धनात्मक उतारा b) Negatively sloped / ऋणात्मक उतारा

c) Parallel to X-axis / क्ष - अक्षान समान्तर d) Parallel to Y-axis / य - अक्षान समान्तर

ii) Duopoly is the part of ----/द्वयाधिकार हा ---- वा भाग आहे.

a) Monopolistic competition / मरवेदारीयुक्त स्पर्धा b) Oligopoly / अल्पाधिकार

c) Bilateral monopoly / द्विपक्षीय मरवेदारी d) Perfect competition / पूर्ण स्पर्धा

iii) If indifference curve is convex to origin, marginal rate of substitution should ---- समवृत्ती वक्र आरंभ बिंदूपाशी बहिर्गोल असेल तर सीमांत पर्यायी दर ---- असतो.

a) Decrease/घटता b) Increase/वाढता

c) Constant/स्थिर d) Parallel / समान्तर

iv) Marginal productivity theory is related to---- सीमांत उत्पादकता सिद्धीत ----शी संबंधित आहे.

a) Commodity market / वस्तू बाजार b) Factor Market / घटक बाजार

c) Labour Market / श्रम बाजार d) Capital market / भांडवल बाजार

v) The equilibrium of the firm is at ---- या ठिकाणी उद्योग संस्थेचे संतुलन साध्य होते.

a) $MR=MC$ / सी. म. = सी. ख. b) $MR=AR$ / सी. म. = स. म.

c) $AC=MC$ / स. ख. = सी. ख. d) $AR=AC$ / स. म. = स. ख.

B) Answer in one or two sentences. / एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा. (2 marks each)

(10)

1) What is meant by price effect? / किमत परिणाम म्हणजे काय ?

2) Give the definition of production function. / उत्पादन फलनाची व्याख्या लिहा.

3) What is meant by bilateral monopoly? / द्विपक्षीय मरवेदारी म्हणजे काय ?

4) Give the full form of MRTS. / एम.आर.टी.एस. चे पूर्ण रूप लिहा.

5) Give the definition of positive economics. / सकारात्मक अर्थशास्त्राची व्याख्या लिहा.

Explain the revision of demand theory by Hicks. / हिक्सच्या मागणी सिद्धीलाच्या पुनर्मांडणीचे विवरण करा.

OR

Explain the Baumol's sales revenue maximization model. / बौमोलचे विक्री प्राप्ती मरवेदामाकरण प्रतिमान स्पष्ट करा.

[20]

- Q.4. Write short notes on any four of the following.
- Deductive method of analysis / विश्लेषणाधी निर्माण पद्धती
 - Income effect / उत्पन्न परिणाम
 - Cobb-Douglas production function / कॉब - डॉग्लस उत्पादन फलन
 - Kinked demand curve / विकृत मागणी वक्र
 - Bilateral monopoly / द्विपक्षीय मजदारी
 - Capital saving technical progress / शिडबल बचतकारी तांत्रिक प्रगती

[20]

- Q.3. Explain the traditional and modern approaches to cost curves. / सर्व वक्रांचे
- OR
- Explain the price leadership of firm in oligopoly market. / अल्पसंख्यक बाजारातील
- उद्योगसंस्थेचे किंमत नेतृत्व स्पष्ट करा.

Set-I	M.A. (Part-I) (Semester-I) (CBCS) Examination, Feb, 2023	
	ECONOMICS (Paper EC- 01)	
	Paper- Micro Economic Theory	
	Sub. Code: 72395	
	Day and Date: 17-2-2023	Total Marks: 80
	Time: 10:30 + 1:30	
	Instructions: 1) All Questions are compulsory.	
	2) Figures to the right indicate full marks to the question.	
10	A)	Choose correct answer from the given alternatives. (2 marks each)
	i)	The indifference curve is convex to the origin because it is based on
	a.	increasing marginal rate of substitution
	b.	diminishing marginal rate of substitution
	c.	constant marginal rate of substitution
	d.	diminishing marginal rate of technical substitution
	ii)	The profit maximization for the firm is attained at
	a.	MC = MR
	b.	AC = AR
	c.	AC = MC
	d.	MR = AC
	iii)	The marginal cost curve eventually increases as output increases for the typical firm is because
	a.	of diseconomies of scale
	b.	of minimum efficient scale
	c.	of the law of diminishing returns
	d.	normal profit exceeds economic profit
	iv)	Kinked demand curve theory was developed by
	a.	Chamberlin
	b.	Paul Sweezy
	c.	Bain
	d.	Cournot
	v)	Euler's theory is essentially a _____ theory.
	a.	general equilibrium
	b.	game
	c.	price
	d.	distribution
10	B)	Answer in one or two sentences. (2 marks each)
	i)	Define the term equilibrium.
	ii)	What is meant by price effect?
	iii)	Give the full form of CES production function.
	iv)	What is sales revenue maximization?
	v)	What is deductive method of analysis?

TF-16

	iv)	बाकदार मागणी वक सिद्धांत	यांनी विकसित केला.
	अ)	बंदरतीन	
	ब)	पॉल स्वीडी	
	क)	बेन	
	ड)	कॉर्न	
	v)	मुलर यांचा सिद्धांत हा मुलतः	सिद्धांत आहे.
	अ)	सर्वसाधारण संवृलन	
	ब)	खळ	
	क)	किमत	
	ड)	वितरण	
	व)	एका किंवा दोन बाब्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी 02 गुण)	10
	i)	समजेल या संकल्पनेची व्याख्या सा.	
	ii)	किंमत परिणाम म्हणजे काय?	
	iii)	CES उत्पादन फलनाचे पूर्ण रूप सांगा.	
	iv)	विक्री उत्पन्न महत्समीकरण म्हणजे काय?	
	v)	विवेचनाची निगमन पद्धती म्हणजे काय?	
2.		प्रकट पसंती सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.	20
		किंवा	
		उत्पादन फलनाचे कांठ - इतस प्रतिमान सविस्तर स्पष्ट करा.	
3.		मकेदारियुक्त प्रथेची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत? अपूर्ण बाजारपेठेतील उद्योग संस्थेची संवृलित किंमत कशी निश्चित होते ते स्पष्ट करा.	20
		किंवा	
		विलिखमसन यांचे व्यवस्थापकीय अधिकारांचे प्रतिमान विशद करा.	
4.		टीपा लिहा (कोणत्याही चार)	20
	अ)	बास्तववादी आणि आदर्शवादी अर्थशास्त्र	
	ब)	किमान खर्च उत्पादन घटक संयोग	
	क)	बर्ट्रंड यांचे अल्पजनाधिकारांचे प्रतिमान	
	ड)	समवृत्ती वक विवेचनाची वैशिष्ट्ये	
	इ)	उत्पादन संयुद्धतेचा सिद्धांत	
	फ)	वाचिक प्रणियतेची लवचिकता	

M.A. (Part - I) (Social Sciences) Examination,
March - 2023
ECONOMICS (CBCS - Revised) (New)
EC-1 : Micro Economic Analysis
Sub. Code : 72395

Day and Date : Saturday, 08 - 07 - 2023
Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.
Total Marks : 80

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions :

A) Choose correct answer from the given alternatives (2 marks each) : [10]

- i) The price effect is made up of _____
- a) Income effect and demonstration effect
 - b) Substitution effect and income effect
 - c) Substitution effect and demonstration effect
 - d) Income effect and Veblen effect
- ii) In difference curve approach is based on the assumption of _____
- a) Weak ordering
 - b) Rising MRS
 - c) Cardinal Measurement of utility
 - d) Strong ordering
- iii) The Euler's theorem deals with _____
- a) Product exhaustion problem
 - b) Division of price effect
 - c) Price rigidity in oligopoly
 - d) Problem of excess capacity

- f) Technical progress and factor shares
- e) Critique of marginal analysis
- d) Model of price leadership
- c) Traditional approach to cost curves
- b) Revealed preference theory
- a) Equilibrium and disequilibrium

Q4) Write short notes (Any Four out of Six) : [20]

Elaborate the Baumol's model of sales revenue maximisation.

OR

Q3) Explain the Cournot's and Chamberlin's models of oligopoly. [20]

Elaborate as to how a firm attains equilibrium with least cost combination of inputs.

OR

Q2) Explain the Hick's and Slutsky's approach to division of price effect. [20]

- i) What is positive economics?
- ii) Give the equation of Cobb-Douglas production function.
- iii) What do you understand by non-collusive oligopoly?
- iv) State two features of monopolistic competition.
- v) What does the kinked demand curve model explain?

B) Answer in one or two sentences (2 marks each) : [10]

- a) Profit maximising price
- b) Cost plus price
- c) Marginal cost based price
- d) Entry preventing price

- v) According to J. S. Bain, the firms in real world set a _____
- a) Determine _____
- b) Continuously rising _____
- c) In determinate _____
- d) Continuously falling _____
- iv) The demand in the oligopoly market is _____

- क) सीमान्त खर्च आधारित किमत 3) प्रवेश रोखणारी किमत
- अ) नफा महत्तम किमत 4) खर्च अधिक किमत
- व) जे एस बेन यांच्या मते वास्तव जगातील वेढ्या या आकारतात.
- क) अनिश्चित 4) सातत्याने घटणारी
- अ) निश्चित 4) सातत्याने वाढणारी
- iv) अल्पजनाधिकारगतील मागणी ही असते.
- ड) अतिरिक्त क्षमतेचा प्रश्न
- क) अल्पजनाधिकारगतील किमत ताढरता
- ब) किमत परिणामाचे विभाजन
- अ) उत्पादन संपुष्टतेचा प्रश्न
- iii) पूर्णत्वा सिद्धता ही निमाडीत आहे.
- क) उत्पाणिनेचे संख्यात्मक मापन 4) प्रबल कमवारिता
- अ) दुर्बल कमवारिता 4) वाढता सीमान्त पयायता दर
- ii) समवृत्ती वक्र दृष्टिकोन हा गृहितार आधात आहे.
- ड) उत्पन्न परिणाम आणि वेल्डन परिणाम
- क) पयायता परिणाम आणि अनुकरण परिणाम
- ब) पयायता परिणाम आणि उत्पन्न परिणाम
- अ) उत्पन्न परिणाम आणि अनुकरण परिणाम
- i) किमत परिणाम हा याचा बनलेला असतो.
- अ) दिलेल्या पयायानिकाेकी योग्य पयाय निवडा. (प्रत्येकी 2 गुण)

[10]

प्र.1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शविताना.

मराठी रूपान्त

Seat No.

M.A.I, Sem. I

Total No. of Pages: 2

QP Code: 6338QP

Summer Examination March - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester Credit) CBCS 88051 - Micro Economic Analysis_08.07.2023_10.30 AM

To 01.30 PM

Subject Code: 88051

ECONOMICS

Total Marks: 80

Day and Date: - Saturday, 08-07-2023

Time: - 10:30 am to 01:30 pm

Instructions:

1) All questions are compulsory

Special Instruction:

All questions carry equal marks.

Q.1.

A) Multiple choice questions वस्तुनिष्ठ प्रश्न (2 marks each) (10) [20]

1. A state in which an economic entity tends to return to its original position after being disturbed is called..... अर्थी अवस्था ज्यामध्ये परत येण्याची प्रवृत्ती दर्शविलेला त्या अवस्था म्हटले जाते.

A. Perfect equilibrium / पूर्ण समतोल

B. Stable equilibrium / स्थायी समतोल

C. Unstable equilibrium / अस्थायी समतोल

D. Static equilibrium / स्थितिक समतोल

2. Which of the following is an assumption of indifference curve approach? खालीलपैकी कोणते समवर्ती वक्र दृष्टिकोनातून एक गृहीत आहे?

A. Weak ordering / कमकुवत क्रमबद्धता

B. Consistency in consumer's behaviour / उपभोक्त्याच्या वर्तनातील सुसंगतता

C. Transitivity / संक्रमकता

D. All the above / सर्वांचे सर्व

3. is a condition for producer's equilibrium. उत्पादकाच्या समतोलार्था ही अट आहे.

A. Slope of iso-quant curve = Slope of iso-cost line / सम उत्पादन वक्राचा उतार = सम खर्च रेषाचा उतार

B. Iso-quant should be convex to origin / सम उत्पादन वक्र हो अंतर्ग वक्रित असावे पाहिजे

C. Both 'a' and 'b' / अ आणि ब दोन्ही

D. None of the above / यापैकी नाही

4. Under the Basing Point Price System the price is set to cover the production cost plus the आधार बिंदू किंमत व्यवस्थेमध्ये किंमत हे उत्पादन खर्च अधिक इतकी निश्चित केली जाते.

A. Shipping fee / वाहतूक फी

B. Rent on land / जमिनीवरील खर्च

C. Tax amount / कर रक्कम

D. Advertising expenses / जाहिरात खर्च

5. The notion that firms in real world set an entry preventing price is described in theory वास्तव जगातील व्ह्या या प्रवेश थांबविण्याची किंमत आकारता हे मत सिद्धीमध्ये मांडण्यात आलेले आहे.

A. Cournot's oligopoly theory / कूर्णो याचे अल्पसंख्येकार प्रतिस्पर्धा

B. Chamberlin's oligopoly theory / चॅम्बर्लीन याचे अल्पसंख्येकार प्रतिस्पर्धा

C. Baumol's theory / बाउमोल यांचा सिद्धी

D. Bain's limit pricing theory / बॅन यांचा मर्यादा किंमत सिद्धी

6. Answer in one or two sentences. / एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. (2 marks each) (10)

1) State a difference between inductive and deductive method analysis. / विगमन आणि निगमन पद्धतीतील एक फरक सांगा.

ii) What is elasticity of substitution in production? / उत्पादनातील पर्यायता लवचिकता म्हणजे काय ?

iii) What is the main argument of Euler's theorem? / यूलरच्या सिद्धीतले मुख्य मत काय आहे ?

iv) State a difference between subjective and market share demand curve introduced by Chamberlin. / चॅम्बर्लीन यांनी मांडलेल्या वैयक्तिक आणि बाजार हिस्सा मागणी वक्रातील एक फरक सांगा.

v) State the marginalistic rule associated with marginal analysis. / सीमान्तवादी विचलणार्थी संबंधित सीमान्तवादी नियम सांगा.

- Q.2. Elaborate the Hicks' and Slutsky's approach to division of price effect. / किमत परिणामाच्या विभाजनासंदर्भातील हिक्स आणि स्लुत्स्की दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [20]
- OR
- Explain Chamberlin's approach to equilibrium of firm under monopolistic competition. / मंडेदारीयुक्त स्पर्धेतील घट्टीच्या समतोल संदर्भातील चेम्बर्लीन यांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- Q.3. Explain the Cobb-Douglas production function and its properties. / कॉब-डॉगलस उत्पादन फलन आणि त्याचे गुणधर्म स्पष्ट करा. [20]
- OR
- Critically evaluate Baumol's sales revenue maximisation model. / बौध्मीय यांच्या विक्री महसूल महत्त्वमिकरण प्रतीमानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- Q.4. Write short notes / टीपा लिहा (Any Four out of Six) [20]
- i) Derivation of compensated demand curve / क्षतीयुक्त मागणी वक्र काढण्याची प्रक्रिया दृष्टीकोन
- ii) Modern approach to short run costs / अन्य कालीन खर्च वक्रासंदर्भातील आधुनिक दृष्टीकोन
- iii) Model of price leadership / किमत नेतृत्व प्रतिमान
- iv) Bertrand's model of oligopoly / बर्टान्ड यांचे अल्पजनाधिकार प्रतिमान
- v) Price and output determination under bilateral monopoly / द्विपक्षीय मंडेदारीतील किमत आणि उत्पादन निर्धारणे
- vi) Product exhaustion theorem / उत्पादन संपुष्टनेचा सिद्धांत

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - I) (C.B.C.S.) (New) Examination,

February - 2023

ECONOMICS (Paper - EO - 4)

Principles and Practice of Co-Operation (Paper - I)

Sub. Code : 72400

Day and Date : Wednesday, 15 - 02 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective type questions.

A) Rewrite the following sentences by choosing correct alternatives. [10]

i) The national Cooperative consumer Federation was established during the _____ plan.

a) first five-year plan b) second five-year plan

c) third five-year plan d) fourth five-year plan

ii) The _____ established in 1958 has been playing an important role in the development of cooperative marketing in India.

a) National agricultural Cooperative marketing federation

b) National agricultural and fisheries marketing federation

c) National Apex Federation

d) National Association of fisheries marketing federation

iii) The national agricultural Cooperative marketing federation established in _____ has been playing an important role in the development of Cooperative marketing in India.

a) 1958 b) 1968

c) 1908 d) 1918

iv) The first marketing Cooperative was organised at _____ in former Bombay province in 1915.

a) Hubli b) Pune

c) Thane d) Kalyan

P.T.O.

- f) Modern Principles of Co-operatives
- e) National Co-operative Consumer Union
- d) Importance of Co-operative Sugar Industry in India
- c) Progress of Co-operative Sugar Industry in India
- b) National Co-operative Union of India (NUCI)
- a) Co-operative Fertilizer Cooperative Union of India

Q4) Write Short Notes (Any Four) : [20]

Explain in detail the types of Co-operative consumer organizations in India.

OR

Q3) Evaluate the progress and functions of Central Co-operative Banks. [20]

Explain in detail the objectives and importance of Krishak Bharatiya Sahakari Limited (KRIBHAKO).

OR

Q2) Explain in detail the meaning of Co-operation and the main principles of cooperation. [20]

- B) Answer in One or Two sentences each.** [10]
- i) Write two functions of National Cooperative Development Corporation.
 - ii) When was NAFED established?
 - iii) Write two objectives of the establishment of NAFED.
 - iv) What is the function of Indian Co-operative Society?
 - v) Write two functions of Indian Farmers Fertilizer Co-operative Society.

- v) NAFED stands for _____.
- a) National agricultural Cooperative marketing federation
- b) National agricultural fisheries marketing federation
- c) National Association of fisheries marketing federation
- d) National Apex Federation

- 3) नेशनल अवॉक्स फंडेशन
क) नेशनल असोसिएशन ऑफ फिशरीज मार्केटिंग फंडेशन
ब) नेशनल अप्रिकल्चरल अँड फिशरीज मार्केटिंग फंडेशन
अ) नेशनल एप्रिकल्चरल को-ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फंडेशन
- v) नाफेड म्हणजे.....
क) ठाणे
ब) पुणे
अ) हवेली
- आले होते.
iv) 1915 मध्ये पहिल्या मुंबई प्रांतात यथे प्रथम विपणन सहकारी आखीन करण्यात आले होते.
क) 1908
ब) 1968
ड) 1918
- iii) भारतातील सहकारी विपणन विकासात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावणारी राष्ट्रीय कृषी सहकारी विपणन संघाची स्थापना मध्ये झाली.
क) नेशनल असोसिएशन ऑफ फिशरीज मार्केटिंग फंडेशन
ब) नेशनल एप्रिकल्चरल अँड फिशरीज मार्केटिंग फंडेशन
अ) नेशनल अप्रिकल्चरल को-ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फंडेशन
- ii) भारतातील सहकारी विपणन आजच्या विकासासमवेत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावणारी संस्था 1958 मध्ये स्थापन झाली.
क) तिसरी पंचवार्षिक योजना
ब) पहिली पंचवार्षिक योजना
ड) चौथी पंचवार्षिक योजना
- i) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघाची स्थापना पंचवार्षिक योजना काळात झाली.
- अ) योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्य पूर्ण करा. [10]

प्र. 1) बसूनिष्ठ प्रश्न.

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शविताना.

सूचना :

मराठी रूपाने

- फ) सहकार्याची आधुनिक तत्वे
- ई) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघ
- उ) सहकार्याचे महत्त्व
- क) भारतातील सहकारी साखर उद्योगाची प्रगती
- ब) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संस्था (NUCI)
- अ) भारतीय सहकारी खत सहकारी संस्था (इपको)

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

भारतातील सहकारी ग्राहक संस्थांचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
किंवा

प्र.3) मध्यवर्ती सहकारी बँकांची प्रगती व कार्य यांचे मूल्यमापन करा. [20]

कृषक भारतीय सहकारी लिमिटेड (किबको) यांची उद्दिष्टे व महत्त्व स्पष्ट करा.
किंवा

प्र.2) सहकार्याचा अर्थ सांगून सहकार्याची मुख्य तत्वे स्पष्ट करा. [20]

- v) भारतीय शेतकरी सहकारी खत संस्थेची दोन कार्ये लिहा.
- iv) भारतीय सहकारी संस्थांचे कार्य काय आहे?
- iii) नाफडच्या स्थापनेची दोन उद्दिष्टे लिहा.
- ii) नाफडची स्थापना कॅव्हा झाली?
- i) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची दोन कार्ये लिहा.

ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा.

[10]

SC - 61

January - February (Winter) Examination - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit) CBCS, 88056 Principles and Practice of Co-operation, 08.02.2023, 10.30 AM To 01.30 PM

Subject Code: 88056

Day and Date: Wednesday, 08-02-2023

Time: 10:30 am to 01:30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks

Q.1.

A) Multiple Choice Questions (Five) (2 Marks Each) बहुरूपीय श्रेण (पाच) (प्रत्येकी २ [20] गुण)

1) Co-operative Agricultural credit (short and Medium term) is governed by --- bank. सहकारी श्रेणी पतयुरवठा (अल्प व मध्यमकालीन) -----बँककडून नियंत्रित केला जातो.

a) State Co-operative Bank राज्य सहकारी बँक b) Regional Co-operative Bank प्रादेशिक सहकारी बँक c) State Bank of India स्टेट बँक ऑफ इंडिया d) District Central Co-operative Bank जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक

2. Apex Co-operative Bank is known as..... . बिअर सहकारी बँक या नावाने ओळखली जाते.

a) State Bank of India स्टेट बँक ऑफ इंडिया b) State Co-operative Bank राज्य सहकारी बँक c) District Central Co-operative Bank जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक

3) National Consumer Co-operative Society is established in the year----- राष्ट्रीय ग्राहक सहकारी संघाची स्थापना सन -----मध्ये झाली.

a) 1955 १९५५ b) 1965 १९६५ c) 1975 १९७५ d) None of these यापैकी नाही.

4) Anand Pattern Milk Flood Scheme was introduced in India after..... भारतामध्ये नंतर आनंद पॅटर्न दूध महगूर योजना सुरू करण्यात आली.

a) 1982 १९८२ b) 1970 १९७० c) 1965 १९६५ d) 1972 १९७२

5) ----- is the President of National Co-operative Development Corporation. राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाचा अध्यक्ष -----असतो.

a) Prime Minister पंतप्रधान c) Finance Minister वित्तमंत्री b) Defence Minister सशस्त्र बळाचे मंत्री d) Agricultural Minister कृषि मंत्री

B) Write Answer in one or two sentences each (five) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

1) What is meant by Principles of Co-operation. सहकारी तत्त्वांचा अर्थ काय आहे ?

2) What is the structure of Labour cooperative organization in India.? भारतीय मजूर सहकारी संस्थांची रचना कशी आहे ?

3) Which are the sources of finance of Dairy Cooperatives? सहकारी दूध संस्थांच्या वित्त प्रवळ्यांचे स्रोत कोणते आहेत ?

4) State any two objectives of NABARD. नाबाडची दोन उद्देश्ये सांगा

5) What are the Two main Principles of Co-operation? सहकाराची दोन प्रमुख तत्त्वे कोणती ?

Q.2.

Explain the functions and problems of district cooperative bank. जिल्हा [20] मध्यवर्ती सहकारी बँकेची कार्ये व समस्या स्पष्ट करा.

Or

Explain the Functions and problems of agricultural cooperative marketing. शेतकी सहकारी विपणन संस्थांची कार्ये व समस्या स्पष्ट करा.

- Q.3. Explain the importance of sugar industry in rural economy and state the problems of sugar industry. सहकारी साखर कारखानदारीचे ग्रामीण अर्थव्यवस्थेतील महत्त्व स्पष्ट करून त्यांच्या समस्या विषय करा.
- OR
- Explain in detail the objectives and Role of NABARD . नाबार्डची उद्दिष्टे व भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.
- Q.4. WriteShort Notes (Any Four out of six). टिपा लिहा (सहकारी कोणतेही चार)
- a) Problems of State cooperative Bank. राज्य सहकारी बँकेच्या समस्या
b) Types of Housing cooperatives. गृहनिर्माण सहकारी संस्थांचे प्रकार
c) Problems of Dairy /Milk Cooperative. दूध सहकारी संस्थांच्या समस्या
d) NAFED नाफेड
e) Significance of Cooperation. सहकाराचे महत्त्व
f) Objectives of Indian Farmers Fertilizer Cooperative Ltd. भारतीय शेतकरी खत सहकारी संस्थेची उद्दिष्टे
- [20]

Summer Examination March - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit) CBCS_88056 - Principles and Practice of Co-operation_14.07.2023_10.30 AM To 01.30 PM
Subject Code: 88056

Day and Date: - Friday, 14-07-2023
Time: - 10:30 am to 01:30 pm

Instructions:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

Q.1.

A) Multiple Choice Questions (Five) (2 Marks Each) बहुपर्यायी प्रश्न (पाच) (प्रत्येकी २ [20] गुण)

1) Co-operative Agricultural credit (short and Medium term) is governed by --- bank. सहकारी शेती षण्युरवठा (अल्प व मध्यमकालीन) ----बँकद्वारे नियंत्रित केला जातो.

a) Urban Cooperative Bank of India भारतीय शहरी सहकारी बँक b) Reserve Bank of India भारतीय रिझर्व बँक c) State Bank of India स्टेट बँक ऑफ इंडिया d) State Cooperative Bank राज्य सहकारी बँक

2) Co-operative movement was started in India on -----, भारतीय सहकारी चळवळीची सुरुवात ----मध्य साली.

a) 1901 १९०१ b) 2004 २००४ c) 1904 १९०४ d) 1954 १९५४

3) National Consumer Co-operative Society is established in the year----- राष्ट्रीय ग्राहक सहकारी संघाची स्थापना सन ----मध्य साली.

a) 1955 १९५५ b) 1965 १९६५ c) 1975 १९७५ d) None of these यापैकी नाही.

4) NAFED is established in the year -----, नाफेडची स्थापना ----या वर्षी झाली.

a) 1938 १९३८ b) 1948 १९४८ c) 1958 १९५८ d) 1968 १९६८

5) NABARD was established in the year -----, नाबार्डची स्थापना ----साली झाली.

a) 1935 १९३५ b) 1948 १९४८ c) 1982 १९८२ d) 1995 १९९५

B) Answer in One or Two Sentences (2 Marks Each) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)

1) State any definition of Co-operative Principles. सहकार तत्वाची एखादी व्याख्या सांगा.

2) What is the structure of Labour cooperative organization in India.? भारतीय श्रम सहकारी संस्थांची रचना कशी आहे ?

3) Give the full form of IFFCO. इफकोचे पूर्ण रूप सांगा.

4) State the long form of NCU. NCU चे विस्तारित रूप सांगा.

5) What is the short-term structure of cooperative credit societies? सहकारी षण्युरवठा संस्थांची अल्पकालीन रचना कशी आहे ?

Q.2.

Explain the meaning and main Principles of cooperation. सहकाराचा अर्थ आणि [20] मुख्य तत्वे स्पष्ट करा.

Or

Explain the Functions and problems of agricultural cooperative marketing. शेती सहकारी विपणन संस्थांची कार्ये व समस्या स्पष्ट करा.

- Q.3. Explain the functions and problems of sugar cooperative factories. सहकारी साखर कारखान्यांची कार्ये आणि समस्या स्पष्ट करा. Or किंवा Explain in detail the objectives and Role of NABARD . नाबार्डची उद्दिष्टे व भूमिका संवित्तर स्पष्ट करा. [20]
- Q.4. Write Short Notes (Any Four out of Six) टीपा लिहा (सहायकी कोणत्याही चार) [20]
- 1) Significance of Cooperation. सहकाराचे महत्त्व
 - 2) Problems of Primary Agricultural Cooperative Credit societies. ग्रामिक कृषी सहकारी वायुरवटा संस्थांचा समस्या
 - 3) Problems of Labour Cooperative Societies. मजूर सहकारी संस्थांचा समस्या
 - 4) Functions of National Cooperative Development Corporation राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची कार्ये
 - 5) Objectives of National Cooperative Union of India. भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाची उद्दिष्टे
 - 6) Importance of Dairy Cooperatives. दूध सहकारी संस्थांचे महत्त्व

Seat
No.

Total No. of Pages : 4

SC - 3

M.A. (Part - I) (Semester - I) (New) (CBCS)
Examination, February - 2023
ECONOMICS
Agricultural Economics (Paper-EO-2)
Sub. Code : 72397

Total Marks : 80

Day and Date : Saturday, 04 - 02 - 2023

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Multiple Choice Questions (2Marks Each) [10]

- i) The role of agriculture in economic development is _____.
- a) Employment Generation
b) Providing Raw Material to Industry
c) Source of Food supply
d) All of these
- ii) From the following _____ is farm efficiency measure.
- a) Crop Yield Index
b) Worker Index
c) Land Index
d) Cost Index
- iii) The first stage of Mellor's 'Theory of Agriculture Development' is

- a) Traditional Agriculture
b) Traditional Agriculture and Low Capital Technology
c) Technologically Dynamic Agriculture and Low Capital Technology
d) Technologically Dynamic Agriculture and Low Capital Technology
- iv) From the following _____ are risk overcome measures in agriculture.
- a) Crop insurance
b) Weather insurance
c) Livestock insurance
d) All of these

- v) Livestock Insurance Scheme started in _____ five-year plan.
- a) Fifth
b) Tenth
c) Ninth
d) Twelfth

P.T.O.

- a) Nature of Agricultural Economics
- b) Importance of agricultural products
- c) Farm Efficiency Measures
- d) Risks in Agriculture
- e) Factors Affecting Supply Response in Agriculture
- f) National Agricultural Insurance Scheme - (NAIS)

Q4) Short Notes (Any 4) [20]

Discuss the uncertainties in agriculture and its remedial measures.

OR

Q3) Explain different types of farming with suitable example. [20]

Explain Mellor's Theory of Agricultural Development.

OR

Q2) Explain the role of agriculture sector in economic development. [20]

- i) Which sector provides raw material for industrialization?
- ii) Name one feature of traditional farming.
- iii) What is cooperative farming?
- iv) What are the resources in agriculture?
- v) Name two major threats to agriculture.

B) Write the Answer in one sentence : [10]

SC - 3

- प्र. 1) अ) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरो. (प्रत्येकी 2 गुण)
- 1) सर्व प्रथम आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शविताना.
- सूचना :
- 1) सर्व प्रथम आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शविताना.
- मराठी रूपांतर
- 1) खालीलप्रमाणे कर्षणीक विकासामातील भूमिका आहे.
अ) रोजगार निर्मिती
ब) उद्योगासाठी कव्यामालाचा पुरवठा
क) अवधान्य पुरवठ्याचा खोल
ड) यापैकी सर्व
- ii) खालीलप्रमाणे ही शोती कावक्षमतेचा मापक आहे.
अ) पीक उत्पन्न निर्देशांक
ब) कामगार निर्देशांक
क) भूमी निर्देशांक
ड) खर्च निर्देशांक
- iii) मत्तूर यांच्या कर्षणीक विकासामातील सिद्धांताची पहिली अवस्था आहे.
अ) पारंपारिक शोती
ब) पारंपारिक शोती व कमी भांडवल तंत्रज्ञान
क) तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शोती व कमी भांडवल तंत्रज्ञान
ड) तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शोती व उच्च भांडवल तंत्रज्ञान
- iv) खालीलप्रमाणे हे कर्षणीक शोतीक कमी करणाराचे उपाय आहेत.
अ) पिक विमा
ब) हवामान विमा
क) पशू विमा
ड) यापैकी सर्व
- v) पशू विमा योजना पंचवार्षिक योजनांमध्ये सूच केली.
अ) पावत्या
ब) दहाव्या
क) नवव्या
ड) बाराव्या

[10]

- प्र.4) टिपा लिहा. (कोणतेही 4)
- अ) कृषी अध्याखाचे स्वरूप.
ब) कृषी उत्पादनाचे महत्त्व.
क) शेती कार्यक्षमता मापक.
ड) कृषीतील धोक.
इ) कृषीतील पुरवठा प्रतिसाद प्रभावित करणारे घटक.
फ) राईस कृषी विमा योजना.
- [20]

- प्र.3) अ) शेतीचे विविध प्रकार सादर करून स्पष्ट करा.
ब) कृषी क्षेत्रातील अनिश्चितता आणि त्यातील उपाय यावर चर्चा करा.
- किंवा
- [20]

- प्र.2) अ) आर्थिक विकासातील कृषी क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) मत्स्य कृषी विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- किंवा
- [20]

- ब) एक वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- १) औद्योगिकीकरणासाठी कच्चा माल कोणते क्षेत्र पुरवते?
२) पारंपारिक शेतीचे एक वैशिष्ट्य सांगा.
३) सहकारी शेती म्हणजे काय?
४) कृषीमधील संसाधने कोणती आहेत?
५) शेती क्षेत्रातील प्रमुख दोन धोकें सांगा.
- [10]

QP Code: 2657QP
Total No. of Pages: 2

January - February (Winter) Examination - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester Credit) CBCS 88054 Agricultural Economics_06.02.2023_10.30 AM To
01.30 PM

Subject Code: 88054

Day and Date: Monday, 06-02-2023

Time: 10:30 am to 01:30 pm

Instructions:

- 1) All questions are compulsory
- 2) Figures to the right indicate full marks

Q.1.

Q 1 Objective Type Questions/ बहुनिष्ठ प्रश्न

A. Multiple Choice Questions / बहुपर्यायी प्रश्न

1. The book 'The Economics of Agricultural Development' published in ____./
The Economics of Agricultural Development हे पुस्तक ----- साली प्रकाशित झाले.

a)1960

b)1966

c)1970

d)1975

2. From the following ____ is farm efficiency measure./ खालीलपैकी ----- हा शेती
कार्यक्षमतेचा मापक आहे.

a) Crop Yield Index / पीक उत्पादन निर्देशांक

b) Worker Index / कामगार निर्देशांक

c) Land Index / भूमी निर्देशांक

d) Cost Index / खर्च निर्देशांक

3. Long form of MRTS is ____./MRTS चे पूर्णरूप ----- आहे.

a) Minimum Rate of Technical Substitution

b) Marginal Rate of Technical Substitution

c) Marginal Rate of Transformation Substitution

d) None of these /यापैकी नाही

4. NAIS Started in ____./ NAIS ----- साली सुरू झाली.

a) 1999-2000

b) 2001-2002

c) 1995-1996

d) 2005-2006

5. Factor- Factor relationship denotes with the help of ____./ घटक- घटक संबंध
स्थापित करायला येतो.

a) Iso-quant / सम उत्पादन वक्र

b) Production Possibility Curve / उत्पादन शक्यता वक्र

c) Indifference Curve/ समवृत्ती वक्र

d) None of these/ यापैकी नाही

B) Answer in one or two sentences एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा

1. What is price elasticity greater than one?/ एककाधिकता जास्त कितीत कितीत नवविचकता म्हणजे

काय ?

2. State neutral supply response in agriculture./ कृषीतील तटस्थ पुरवठा प्रतिसाद सांगा.

3. What is marginal rate of transformation?/ सीमांत रूपांतरण दर म्हणजे काय ?

4. State any two objectives of farm management?/ शेती व्यवस्थापनाची कोणतेही दोन

उद्दिष्टे सांगा.

5. When was started farm income insurance scheme in India? भारताने शेती उत्पन्न

विमा योजना कोव्हा सुरू करण्यात आली ?

[20]

- Q.2. Explain Mellor's Theory of Agricultural Development./संलग्न कृषि विकास सिद्धांत [20] स्पष्ट करा.
- Or
What is farm management? Discuss in detail the principles of farm management. / शेती व्यवस्थापन म्हणजे काय ? शेती व्यवस्थापनाची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.
- Q.3. What is factor-factor relationship? Explain optimum factor combination. / घटक-घटक संबंध म्हणजे काय ? युक्ततम घटक संयोग स्पष्ट करा.
Or
Explain types of risks in agriculture and its management strategies. / कृषीतील धोक्यांचे प्रकार आणि त्यांची व्यवस्थापन व्युत्क्रमांना स्पष्ट करा.
- Q.4. Short Notes (Any Four) / टीपा लिहा (कोणत्याही चार) [20]
- a) Scope of Agricultural Economics / कृषी अर्थशास्त्राची व्याप्ती
b) Elasticity of Demand / मागणीची लवचिकता
c) Optimum Product Combination / युक्ततम उत्पादन संयोग
d) Uncertainties in Agriculture / कृषीतील अनिश्चितता
e) Farm Efficiency Measures / शेती कार्यक्षमता मापक
f) Features of Modern Agricultural Production / आधुनिक कृषी उत्पादनाची वैशिष्ट्ये

**M.A. (Social Sciences) (Part - I) (Semester - I) (CBCS)
Examination, March - 2023
ECONOMICS (New)
EO - 2 : Agricultural Economics
Sub. Code : 72397**

Total Marks : 80

Day and Date : Tuesday, 11 - 07 - 2023

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) All questions carry equal marks.

[10]

- Q1) A) Multiple Choice questions.
- i) The role of agriculture in economic development is _____.
- a) Employment Generation
b) Providing Raw Material to Industry
c) Source of Food supply
d) All of these
- ii) The first stage of Mellor's 'Theory of Agriculture Development' is _____.
- a) Traditional Agriculture
b) Traditional Agricultural and Low Capital Technology
c) Technologically Dynamic Agriculture and Low Capital Technology
d) Technologically Dynamic Agriculture and Low Capital Technology
- iii) The tools of factor-factor relationship analysis are _____.
- a) Iso-quant and Iso-Cost Line
b) Production Possibility Curve and Iso-Cost Line
c) Iso-quant and Iso-Revenue Line
d) Production Possibility Curve and Iso-Revenue Line
- iv) _____ is the operational management decision of farm management.
- a) How to produce
b) Supervision
c) Accounting
d) Marketing
- v) _____ is/are the uncertainties in agriculture.
- a) Yield uncertainty
b) Price uncertainty
c) Technical uncertainty
d) All of these

P.T.O.

- f) Factors Affecting Supply Response in Agriculture
- e) Farm size and productivity
- d) Livestock Insurance
- c) Farm Management Decisions
- b) Features of Modern Agricultural Production
- a) Scope of Agricultural Economics

Q4) Write short notes. (Any Four) [20]

Discuss various risks in agriculture and its management strategies.

OR

Q3) Explain the different types of farming. [20]

Explain Mellor's Theory of Agricultural Development.

OR

Q2) Explain the role of agriculture sector in economic development. [20]

- v) What is weather insurance?
- iv) What are the measures to reduce agricultural uncertainty?
- iii) What are the inputs used in agriculture?
- ii) State any two decisions of agricultural management.
- i) What is Agricultural Economics?

B) Answer in one or two sentences. [10]

SB - 265

[10]

- एका किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा.
- १) कृषी अधशास्त्र म्हणजे काय ?
२) कृषी व्यवस्थापनाचे कोणतेही दोन निर्णय सांगा.
३) कृषी क्षेत्रात वापरली जाणारी आर्वाचे कोणती ?
४) शैलीतील अभिहितता कमी करण्याचे उपाय कोणते ?
५) हेवामान विमा म्हणजे काय ?
- ब) एका किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा.
- क) तांत्रिक अभिहितता
ख) उत्पन्न अभिहितता
ग) कृषीतील अभिहितता आहे.
४) उत्पादन कसे करावे
ख) पर्वक्षेत्रात
५) शेती व्यवस्थापनाचा परिचालन व्यवस्थापन निर्णय आहे.
क) सम उत्पादन वक आणि सम खर्च रेषा
ख) उत्पादन वक आणि सम खर्च रेषा
ग) सम उत्पादन वक आणि सम खर्च रेषा
६) घटक-घटक संबंध विश्लेषण करण्याची साधने आहेत.
क) तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शैली व उच्च भांडवल तंत्रज्ञान
ख) पारंपारिक शैली व कमी भांडवल तंत्रज्ञान
ग) पारंपारिक शैली
७) मूलर यांच्या कृषी विकासाला सिद्धांताची पहिली अवस्था आहे.
क) अन्वयपूर्णतेचा खोल
ख) उद्योगासाठी कव्थामालाचा पुरवठा
ग) शेजारात निर्मिती
८) कृषीची आर्थिक विकासाला भूमिका आहे.

[10]

मराठी रूपांतर

SB - 265

- १) सर्व प्रथम सोडविणे आवश्यक आहेत.
२) प्रत्येक प्रश्नास समान गुण आहेत.
३) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

सूचना :

- अ) कधी अर्थशास्त्राची व्याप्ती
ब) आधुनिक कधी उत्पादनाची वैशिष्ट्ये
क) शेती व्यवस्थापन निर्णय
ड) पशू विमा
इ) शेतीचा आकार व उत्पादकता
फ) कधीतील पुरवठा प्रतिसाद प्रभावित करणारे घटक

[20]

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

शेतीमधील विविध धाके आणि त्यांच्या व्यवस्थापन व्युत्प्रेरकतांची चर्चा करा.

किंवा

[20]

प्र.3) शेतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

मत्तरेचा कधी विक्रीसाठीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

[20]

प्र.2) आर्थिक विकासामधील कधी शेताची भूमिका स्पष्ट करा.

SB - 265

Seat No.

M.A.I., Sem.-I

Summer Examination March - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit) CBCS 88054 - Agricultural Economics 12.07.2023 10.30 AM To

01.30 PM

Subject Code: 88054

ECONOMICS

Total Marks: 80

Day and Date: - Wednesday, 12-07-2023

Time: - 10:30 am to 01:30 pm

Instructions:.

1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks

Q.1.

बहुविकल्पीय प्रश्न. Objective Type Questions

[20]

1. कृषि और आर्थिक विकासशील भूमिका — आहे. The role of agriculture in economic development is _____

A. रोजगार निर्माण केंद्र Employment Generation
B. उद्योगासाठी कच्चा मालाचा पुरवठा Providing Raw Material to Industry

C. अन्नधान्य पुरवठ्याचा स्रोत Source of Food supply
D. यापैकी सर्व All of these

2. कृषि वस्तूच्या किमतीतील बदलाच्या निरवधाने किंवा किमतीत अचानक बदल होऊन असेल तर ती पुरवठा प्रतिस्पर्धा _____ असते. If Agricultural goods supply inversely changes with changes in prices of agricultural goods, that supply response is _____

A. ऋणात्मक Negative
B. धनात्मक Positive

C. नटस्थ Neutral
D. यापैकी नाही None of these

3. NAIS चे पूर्ण रूप _____ आहे. The full form of NAIS is _____

A. राष्ट्रीय कृषि नवीकरण योजना National Agricultural Innovation Scheme
B. राष्ट्रीय कृषि विमा योजना National Agricultural Insurance Scheme

C. राष्ट्रीय कृषि गुंतवणूक योजना National Agricultural Investment Scheme
D. यापैकी नाही None of these

4. भारतात _____ यांनी विक विमा योजना सुरू करण्यात आली. In India crop insurance scheme started _____

A. 1990-91
B. 1995-96
C. 2010-11
D. 1999-2000

5. मॅलर यांच्या कृषि विकासाला सिद्धांताची पहिली अवस्था _____ आहे. The first stage of Mellor's 'Theory of Agriculture Development' is _____

A. पारंपारिक शेती व कमी मांडव तंत्रज्ञान Traditional Agriculture
B. पारंपारिक शेती व कमी मांडव तंत्रज्ञान Traditional Agriculture

C. तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शेती व कमी मांडव तंत्रज्ञान Technologically Dynamic Agriculture and Low
D. तांत्रिकदृष्ट्या गतिशील शेती व उच्च मांडव तंत्रज्ञान Technologically Dynamic Agriculture and Low

6. एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा. Write the answers in one or two sentence.

१. कृषि अर्थशास्त्र म्हणजे काय ?
What is Agricultural Economics?

२. पारंपारिक शेतीचे एक वैशिष्ट्य सांगा.
Name one feature of traditional farming.

३. प्रो. मॅलरने शेतीचे कोणते प्रकार सांगितले ?
What types of agriculture did prof. Mailer mention?

४. शेती क्षेत्रातील प्रमुख दोन धाके सांगा.
Name two major threats to agriculture.

५. कृषि व्यवस्थापनाची कोणतीही दोन उद्देश्ये सांगा.
State any two objectives of agricultural management.

- 0.2. कृषी अध्यास स्वभावे काय ? कृषी अध्यासाचे स्वकय व व्याप्ती स्पष्ट करा. [20]
- What is Agricultural Economics? Discuss Nature and Scope of Agriculture Economics.
- श्रीमधील विषय धोके आणि त्याच्या व्यवस्थापन व्यवस्थापनाची वर्गी करा. [20]
- Discuss different types of risks in agriculture and its management strategies.
- 0.3. शून्येचा कृषी विकासार्थ सिद्धीत स्पष्ट करा. [20]
- Explain Schultz's theory of Agricultural Development.
- किवा
- आर्थिक कृषी उत्पादनाची वैशिष्ट्ये सावितर स्पष्ट करा.
- Explain in detail the features of modern agricultural products.
- 0.4. टिप लिहा (कोणतेही चार) Short Notes (Any Four) [20]
1. आर्थिक विकासात शेततीची भूमिका
- Role of Agriculture in Economic Development
2. आधुनिक कृषी उत्पादनाची वैशिष्ट्ये
- Features of Modern Agricultural Production
3. मरवा कृषी विकासाचा सिद्धीत
- Mellor's Theory of Agricultural Development
4. शेततीचे प्रकार
- Types of Farming
5. धोक विभा
- Crop Insurance
6. शेतती व्यवस्थापनाची तरे
- Principles of Farm Management

Q1) a) Choose correct answer from the given alternatives. (2 marks each) [10]

i) 'Bad money derives away good money out of circulation'. What is the law of this statement?

a) Gresham's Law

b) Fisher's Law

c) Friedman's Law

d) Classical Law

ii) _____ is not included in near money.

a) Time deposits

b) Bills of exchange

c) Cash money

d) Government securities

iii) Liquidity refers to _____.

a) the moneyness of an assets

b) stability of value

c) speculative use of the money

d) monetary authorities

iv) The demand for money for transactions motives is a function of _____.

a) income

b) rate of interest

c) employment

d) output

v) When aggregate economic activity is decreasing, the economy is said to be in _____.

a) an expansion

b) a trough

c) a contraction

d) a peak period

P.T.O.

Seat No.	
----------	--

- a) Money multiplier
- b) Importance of circular flow of money
- c) Money supply and liquidity
- d) Rational expectations theory
- e) Hicks - Hansen theory of interest rate
- f) Fiscal policy

Q4) Write short notes on any four of the following : [20]

What is a trade cycle? Explain its phases. How can a trade cycle be controlled?

OR

Q3) 'Keynes consumption function is an epoch-making contribution to the tools of economic analysis'. Discuss this statement and bring out the importance of consumption function in macro-economic analysis. [20]

Explain the approaches of measuring money supply, and factors affecting money supply.

OR

Q2) Explain the functions of money and significance of money in an economy. [20]

- i) What is value of money?
- ii) State any two determinants of money supply.
- iii) What is equation of marginal propensity to consume?
- iv) What is liquidity preference?
- v) What do you mean by monetary policy?

b) Answer in one or two sentences. (2 marks each) [10]

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत. 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शविताना.
- प्र.1) अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- 1) 'वॉर्ड टू मी' चांगल्या पेशाला चालन व्यवहारपूर्वक बाहेर काढतो. हे विधान कोणता नियम म्हणून सांगितले जाते ?
- अ) श्रेयमचा नियम ब) फिशरचा नियम
क) फिडमनचा नियम ड) सनातनवादी नियम
- ii) वा समावेश सादृश्य पेशात होत नाही.
- अ) मुदत ठेवी ब) टॅक्सा
क) रोख पैसे ड) सरकारी भागरोखे
- iii) रोखता याचा अर्थ
- अ) संपत्तीची द्रव्यता ब) मूल्य स्थिरता
क) पेशाचा सद्देबाजीसाठी वापर ड) मॉडिक अधिकार
- iv) व्यवहार हेतूसाठी असणारी पेशाची मागणी हे फलन आहे.
- अ) उत्पादनाचे ब) व्याजदराचे
क) शेजाराचे ड) उत्पादनाचे
- v) जेव्हा एकूण आर्थिक व्यवहार घटत जातात, तेव्हा अर्थव्यवस्था असल्याचे म्हटले जाते.
- अ) विस्तारत ब) मंदीत
क) घसरणीला / आकुंचित होत ड) तेजीत
- ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- i) पेशाचे मूल्य म्हणजे काय ?
- ii) पेशाच्या पुरवठ्याचे कोणतेही दोन निर्धारक घटक सांगा.
- iii) सीमांत उपभोग प्रवृत्तीचे सूत्र काय ?
- iv) रोखता प्राधान्यता म्हणजे काय ?
- v) मॉडिक धोरण म्हणजे काय ?

[10]

[10]

मराठी ज्ञान

- अ) पुसा गुणक
ब) पुरावाच्या चक्राकार प्रवाहाचे महत्त्व
क) पुरावाचा पुरवठा आणि रोखता
ड) विवेकशील अर्थशास्त्र सिद्धीत
इ) व्याजदराचा हिक्स - हॅनसेनचा सिद्धीत
फ) राजकीय सिद्धीत

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

व्यापार चक्र म्हणजे काय ? त्याच्या अवस्था स्पष्ट करा. व्यापार चक्राचे नियंत्रण कसे केले जाते ?

किंवा

प्र.3) 'केसचे उपाय फलन हे आर्थिक विरलेषण साधनामध्ये फार महत्त्वाचे योगदान आहे'. या विधानाची चर्चा करा आणि समग्र आर्थिक विरलेषणातील उपाय फलनाचे महत्त्व सांगा.

[20]

पुरावा पुरवठ्याच्या मापनाचे दृष्टीकोण सांगून पुरावाच्या पुरवठ्यावर परिणाम करणारे घटक सांगा.

किंवा

प्र.2) पुरावाची कार्ये सांगून अर्थव्यवस्थेतील पुरावाचे महत्त्व सांगा.

[20]

SC - 2

Seat No.

QP Code: 2313QP
Total No. of Pages: 2

January - February (Winter) Examination - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit) CBCS, 88052, Monetary Economics, 20.02.2023, 10.30 AM To
01.30 PM

Subject Code: 88052

Day and Date: Monday, 20-02-2023
Time: 10:30 am to 01:30 pm

Total Marks: 80

Instructions:

1) All questions are compulsory
2) Figures to the right indicate full marks

Q.1. A) Choose the correct answer from the given alternatives (02 marks each) अ) [20]

1) The secondary function of money is _____, पैसाव दुव्वम काव _____ हे आहे.

a) a standard of deferred payments / विनिवित हेण
b) the medium of exchange / विनिमयाव सोधन

c) the measure of value / मूल्यमापन
d) the savings / बचत

2) Cheque is an example of _____, पनादेश हे _____ उदाहरण आहे.

a) actual money / प्रत्यक्षातील पैसा
b) commodity money / वस्तु पैसाव

c) credit money / पत पैसाव
d) paper money / कागदी पैसाव

3) The multiplier effect will be applicable on _____, गुणक प्रभाव _____ वर लागू होईल.

a) consumption / उपभोग
b) government expenditure / सरकारी खर्च

c) net exports / निव्वळ निर्यात
d) consumption, government expenditure and net exports / उपभोग, सरकारी खर्च आणि निव्वळ निर्यात

4) The demand for money for transactions motive is a function of _____ / व्यवहार हेतुसाठी असणारी पैसाची मागणी हे _____ फलन आहे.

a) income / उत्पन्नाव
b) rate of interest / व्याजदराव

c) employment / रोजगाराव
d) output / उत्पावनाव

5) Fiscal policy is a policy of _____, राजकीय नीतण हे _____ वे धोरण आहे.

a) central bank / मध्यवर्ती बँक
b) central government / केंद्र सरकार

c) SEBI / सेबी
d) commercial banks / व्यापारी बँका

B) Answer in one or two sentences: (02 marks each)
अ) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा: (प्रत्येकी ०२ गुण)

1. Define money

पैसाची व्याख्या लिहा.

2. Who explained the quantity theory of money in his book 'The Purchasing Power of Money'?

'पैसाची खरेदीशक्ती' या त्याच्या ग्रंथात चलनसंख्यामान सिद्धीत कोणी स्पष्ट केला?

3. State the quantity theory of money.

चलन संख्यामान सिद्धीत सांगा.

4. What is liquidity preference?

रोखता पसंती म्हणजे काय?

5. Who propounded the monetary theory of a business cycle?
व्यापार चक्राचा मॉडेल सिद्धीत कोणी मांडला?

- 0.4. Write short notes (any FOUR):
- टीपा लिहा (कोणत्याही चार)
- a) Value of money
 - अ) पैशाचे मूल्य
 - b) Money multiplier
 - ब) पैसा गुणक
 - c) Liquidity trap
 - क) रोजता सापळा
 - d) Rational Expectation Theory
 - ड) विवकशील अपेक्षा सिद्धीत
 - e) Monetary policy
 - इ) मौद्रिक धोरण
 - f) Real balance effect
 - फ) वास्तव बिलिक परिणाम

[20]

Critically explain Hawrey and Hayek's theory of the business cycle.

व्यापार चक्राच्या हेरिड आणि हेयक यांच्या सिद्धीलाबद्दल टीकात्मक परीक्षण करा.

OR किवा

आवृत्तीच्या विधानाबद्दल टीकात्मक मूल्यमापन करा.

वास्तव पैसा धारणासाठी स्थिर मागणीचे कार्य आस्तित्वात आहे या वजन संख्यामान सिद्धीलाबद्दल सुधारित

holdings.

Critically examine the statement that there exists a stable demand function for real money

[20]

What is the money supply? What are the determinants of the money supply in an economy?

पैशाचा पुरवठा म्हणजे काय? अर्थव्यवस्थेतील पैशाचा पुरवठा निश्चल करणारे घटक कोणते आहेत?

OR किवा

वस्तू विनिमय पद्धती म्हणजे काय? पैशाचे वस्तू विनिमय पद्धतीतील अडचणी काशा हर केल्या?

What is the barter system? How did money remove the difficulties of the

[20]

SB-264

Total No. of Pages : 4

**M.A. (Social Sciences) (Part - I) (Semester - I) (CBCS)
(New) Examination, March - 2023
ECONOMICS (Paper - EC-02)
Monetary Economics
Sub. Code : 72396**

Day and Date : Monday, 10 - 07 - 2023
Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Choose correct answer from the given alternatives. (2 marks each) : [10]

i) Which one of these qualities of a money is essential before it can perform any of its functions?

a) Acceptability b) Durability in value

c) Stability in value d) Central liability by the state

ii) Which one of the following is not a function of money?

a) A hedge against inflation

b) A store of value

c) A medium of exchange

d) A measure of value

iii) Which among the following is considered to be the most liquid assets?

a) Gold

b) Money

c) Land

d) Treasury bills

iv) The demand for money for precautionary motives is a function of

a) output

b) rate of interest

c) employment

d) income

P.T.O.

- a) Deposit multiplier
- b) Patinkin's general equilibrium model
- c) Lovable fund theory
- d) Factors affecting H
- e) Value of money
- f) Phases of trade cycle

Q4) Write short notes on any four of the following : [20]

What do you mean by the structure of interest rates? Explain the determinants of rate of interest and discuss the relationship between short term and long term rates of interest.

OR

Q3) Critically examine Fisher's Quantity Theory of Money. [20]

What are the determinants of money supply in an economy?

OR

Q2) What is circular flow of money? Explain the importance of circular flow of money in an economy. [20]

- i) Define money and near money.
- ii) State the concept of money supply.
- iii) What are the three motives of demand for money?
- iv) Who propounded the monetary theory of trade cycle?
- v) What are the primary functions of money?

B) Answer in one or two sentence. (2 marks each) : [10]

- a) a contraction
- b) a turning point
- c) a peak
- d) an expansion

v) When aggregate economic activity is increasing, the economy is said to be in _____.

- व) देशाची प्राथमिक कार्ये कोणती आहेत ?
iv) व्यापार वक्राचा मॉडिक सिद्धांत कोणी मांडला ?
iii) देशाच्या मागणीचे तीन हेतू कोणते आहेत ?
ii) देशाच्या पुर्वदर्याची संकल्पना सांगा.
i) पैसा आणि सांडरूप देशाची व्याख्या सांगा.
- ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी दोन गुण) :

[10]

- क) तेजी
अ) घसरण
ब) बळग बिंदू
ड) पुनरुज्ज्वलन / विस्तार होत जाते.
- v) जेव्हा एकूण आर्थिक व्यवहार वाढत जातो, तेव्हा अर्थव्यवस्थेत असल्याचे म्हटले जाते.

- क) सेवामाराचे
अ) उत्पादनाचे
ब) व्याजदराचे
ड) उत्पादाचे
- iv) दक्षता हेतूसाठी असणारी देशाची मागणी हे फलन आहे.
- क) जमीन
अ) सात
ब) पैसा
ड) सरकारी रोखे

- iii) खालीलपैकी सर्वात तारत मालमत्ता कोणती आहे ?
- क) विनिमय माध्यम
अ) तेजीपारसून संरक्षण
ब) मूल्य संग्रह
ड) मूल्य मापन
- ii) खालीलपैकी कोणते कार्य पैसा करत नाही ?
- क) मुल्यातील स्थैर्य
अ) स्वीकार्यता
ब) मुल्यातील टिकाऊपणा
ड) राज्याचे केंद्रीय उत्तरदायीत्व
- i) पैसा हे त्याचे कोणतेही कार्य करूयापूर्वी त्याच्यात खालीलपैकी कोणते गुण आवश्यक आहेत ?

[10]

- प्र.1) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी दोन गुण) :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शविताना.

मराठी रूपांतर

- क) व्यापार चक्राच्या अवस्था
- ड) पेशाचे मूल्य
- ड) एव वर परिणाम करणारे घटक
- क) कर्जाक निधी सिद्धता
- ब) पंढरीनिकेतने सर्वसाधारण संग्रहण प्रतिमान
- अ) ठेव गुणक

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) :

[20]

व्याजदराची रचना म्हणजे काय? व्याजदराचे निर्धारक घटक समान अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन व्याजदरातील संबंधाची चर्चा करा.

किंवा

[20]

प्र.3) फिरत्या चलन संख्यामान सिद्धताचे टीकानमक परीक्षण करा.

अर्थव्यवस्थेतील पेशाचा पुरवठा निश्चित करणारे घटक कोणते आहेत?

किंवा

प्र.2) पेशाचा चक्रीय प्रवाह म्हणजे काय? पेशाच्या चक्रीय प्रवाहाचे अर्थव्यवस्थेतील महत्त्व स्पष्ट करा. [20]

SB-264

Seat No.

M.A.-I, Sem.-I

QP Code: 6355QP
Total No. of Pages: 2

Summer Examination March - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester - Credit) CBCS_88052 - Monetary Economics_10.07.2023_10.30 AM Tu

01.30 PM

Subject Code: 88052

ECONOMICS

Total Marks: 80

Day and Date: - Monday, 10-07-2023

Time: - 10:30 am to 01:30 pm

Instructions:.

1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks

Q.1.

A) Choose the correct answer from the given alternatives (02 marks each) [20]

अ) सही विकल्प पद्यात्मक योजय उतर निवडा. (प्रत्येकी ०२ गुण) हे आहे.

1. The secondary function of money is _____ . प्याचे द्वयम कार्य _____ हे आहे.

A. the store of value मूल्य संग्रह B. the medium of exchange विनिमय मध्यम

C. the measure of value मूल्य मापन D. the savings बचत

2. _____ is not included in near money. _____ वा समावेश मद्रूप प्यात होत नाही.

A. Bills of exchange हंड्या B. Time deposits मुदत ठेकी

C. Cash money रोख प्या D. Government securities सरकारी भाग रोख

3. Who regulates the money supply in India? भारततील प्याचा प्रवठा कोण नियंत्रित करते ?

A. Government of India भारत सरकार B. Reserve Bank of India भारतीय रिझर्व बँक

C. Commercial Banks व्यापारी बँका D. Finance Commission वित्त आयोग

4. The demand for money for speculative motives is a function of _____. सट्टेबाजीसाठी असणारी प्याची

मागणी हे _____ फलन आहे.

A. income उत्पादन B. employment रोजगार

C. rate of interest व्याजदर D. output उत्पादन

5. Fiscal policy is a policy of _____. राजकोषीय धोरण हे _____ चे धोरण आहे.

A. central bank मध्यवर्ती बँक B. SEBI सेबी

C. commercial banks व्यापारी बँका D. central government केंद्र सरकार

B) Answer in one or two sentences (02 marks each)

एका किंवा दोन वाक्यात उतर लिहा. (प्रत्येकी ०२ गुण)

1) What are the primary functions of money? प्याची प्राथमिक कार्ये कोणती आहेत ?

प्याच्या प्रवठ्याची संकल्पना सांगा.

2) State the concept of supply of money.

3) Define the liquidity trap.

रोखता सापळा म्हणजे काय ?

4) What happens to real GDP, prices, and unemployment at the peak of a business cycle?

व्यापार चक्राच्या वीचीच्या काळात वास्तव स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन, किंमती आणि बेरोजगारीबाबत काय

होते ?

5) What do you mean by monetary policy?

मॉडिक धोरण म्हणजे काय ?

[20]

- Q.4. Write short notes (any FOUR):
- टीप लिहा (कोणत्याही चार)
- a) Stock and flow concept of money
अ) पैशाचा साठा आणि प्रवाह संकल्पना
- b) H theory of money supply
ब) पैशाच्या पुरवठ्याचा H सिद्धांत
- c) Money supply and liquidity
क) पैशाचा पुरवठा आणि रोखता
- d) Classical theory of interest
द) व्याजदराचा समतलवादी सिद्धांत
- e) Phillips curve hypothesis
इ) फिलिप्स वक्र परिकल्पना
- f) Phases of business cycles
फ) व्यापार चक्राच्या अवस्था

[20]

- Q.3. Discuss the Cambridge cash balance approach. How far is it superior to the cash transactions approach?
- कॅम्ब्रिजच्या रोख प्रालोकन दृष्टीकोणाची चर्चा करा. रोख व्यवहार दृष्टीकोणापेक्षा तो कसा श्रेष्ठ आहे ?
- OR किंवा
- Examine the extent of effectiveness of monetary and fiscal policies in countering recessionary forces.
- संश्लेषण करीत दीवत कमी करण्यातील मौद्रिक आणि राजकीय धोरणांच्या परिणामकारकतेच्या मर्यादेचे मूल्यमापन करा.

[20]

- Q.2. What is barter system? How did money remove the difficulties of barter system?
- वस्तू विनिमय पद्धती म्हणजे काय ? पैशाने वस्तू विनिमय पद्धतीतील अडचणी कशा दूर केल्या ?
- OR किंवा
- Discuss the determinants of money supply. 'Should time deposits be included under the supply of money?'
- पैशाच्या पुरवठ्याच्या निर्धारक घटकांची चर्चा करा. पैशांच्या पुरवठ्यामध्ये समय ठेकीचा (time deposits) समावेश करावा का ?

Seat No.

QP Code: 2700QP

Total No. of Pages: 1

January - February (Winter) Examination - 2023

Subject Name: Master of Arts (Semester/Credit) CBCS 88082 Public Administration 09.02.2023 10.30 AM To

01.30 PM

Subject Code: 88082

Day and Date: Thursday, 09-02-2023

Time: 10:30 am to 01:30 pm

Instructions:

1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks

Q.1. A) Explain the following concepts in brief (Any Five) (Marks 10) [20]

अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच संकल्पना स्पष्ट करा.

- Budget बजेट
 - Policy धोरण
 - Redtape लालफीत
 - Planning नियोजन
 - POSDCORB पॉस्डकोर्ब
 - Administration प्रशासन
 - Promotion बढती
- B) Write short notes on any two of the following (Marks 10)
- ब) खालील पैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.
- Ceterilization केंद्रीकरण
 - Legal Approach कायदेशीर दृष्टिकोन
 - Span of Control नियंत्रणक्षमता

Q.2. Write short answers on any two of the following: खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची [20]

थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- E Governance ई गव्हर्नन्स
- System Approach व्यवस्थान्मक दृष्टिकोन
- Organization & Method (O & M) संघटना आणि पद्धती (ओ आणि एम)

Q.3. Discuss the concept of Public Private Partnership खजगी व सार्वजनिक भागीदारीच्या [20]

संकल्पनेची चर्चा करा

Explain the similarity and deference between Public Administration and Private Administration सार्वजनिक व खाजगी प्रशासनातील साम्य व भेद स्पष्ट करा

OR किवा

Q.4. Explain the System of Centerization and Decentralization in Organization [20]

संघटनेतील केंद्रीकरण व विकेंद्रीकरणची पद्धती स्पष्ट करा

OR किवा

Discuss the Process and Lypes of Recruitment in India खालील प्रतीची प्रकीर्णा व प्रकारची चर्चा करा

M.A. – 1st Year
SEM – II
“ECONOMICS”
Previous Year
Question Papers
Academic Year
(2022-23)

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part - I) (Semester - II) (New) (CBCS)
Examination, February - 2023
ECONOMICS (Optional)
Agricultural Development in India (Paper - EO - 11)
Sub. Code: 72778**

Day and Date: Monday, 06 - 02 - 2023
Time : 2.30 p.m. to 5.30 p.m.
Total Marks : 80

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Multiple Choice Questions (2 Marks Each) : [10]

i) _____ is the first state of India that adopted organic farming very well.

a) Gujarat b) Sikkim

c) Uttarakhand d) Kerala

ii) The _____ is related with milk production

a) Yellow revolution b) Green revolution

c) White revolution d) Blue revolution

iii) Long form of NAFED is _____

a) National Agricultural Federation of India

b) National Agricultural Formation and Development

c) National Agricultural Cooperative Marketing Federation of India

d) None of these

iv) AoA stands for _____

a) Agreement on Agriculture

b) Agreement on Apiculture

c) Agreement on Agro-products

d) None of these

v) WTO stands for _____.

a) World Tariff Organization

b) World Tax Organization

c) World Trade Organization

d) World Trademark Organization

- f) Co-operative Marketing
- e) Need of Second Green Revolution
- d) National Commission on Agriculture
- c) NAFED
- b) Contract Farming
- a) Changing Cropping Pattern in India

Q4) Short Notes (5 Marks Each) [20]

What is Goods and Services Tax? Explain the effect of goods and services tax on agriculture.

OR

Q3) Explain the problems and solutions of agricultural markets. [20]

Explain the role and functions of NABARD

OR

Q2) Explain the role of agriculture in the Indian economy. [20]

- v) What is CACP?
- iv) How did Kisan Credit Card Scheme get started?
- iii) Which is the apex institution providing loans to agricultural sector of the country?
- ii) Who is known as the father of the Blue Revolution?
- i) Which continent ranks first in global organic farming?

B) Write the answers in one sentence. (2 Marks each) [10]

SC -7

- ब) एक लिखी दोन वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी दोन गुण) [10]
- जागतिक संहिये शोतीमध्य कोणत्या खंडाचा पहिला कर्मांक लागतो?
 - नील कंतीचे जनक म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
 - देशातील कृषी क्षेत्राला कर्तृपूरवठा करणारी शिखर संस्था कोणती आहे.
 - विकसन क्रेडीट कांड योजनाची सुरुवात कशी झाली?
 - CACP म्हणजे काय?

- ए. अ. ए. म्हणजे.....
 - कृषीविषयक करार
 - कृषी उत्पादन विषयक करार
 - डब्ल्यू. टी. ओ. म्हणजे.....
 - जागतिक प्रशस्त संघटना
 - जागतिक व्यापार संघटना
- ए. अ. ए. म्हणजे.....
 - यापूर्वी नाही
 - मध्यमशिक्षकांपासून विषयक करार
 - यापूर्वी नाही
 - जागतिक कर संघटना
 - जागतिक व्यापार संघटना
- नाफेड चे पूर्ण रूप..... आहे.
 - नॅशनल ऑग्रिकल्चर फेडरेशन ऑफ इंडिया
 - नॅशनल ऑग्रिकल्चर फॉर्मेशन अँड डेव्हलपमेंट
 - नॅशनल ऑग्रिकल्चर फेडरेशन ऑफ इंडिया
 - नॅशनल ऑग्रिकल्चर कोऑपरेटिव मार्केटिंग फेडरेशन ऑफ इंडिया
 - यापूर्वी नाही
- शेतकरी कृषी उत्पादनाशी संबंधित आहे.
 - शेतकरी कृषी
 - शेतकरी कृषी
 - शेतकरी कृषी
 - शेतकरी कृषी
 - शेतकरी कृषी
- भारतातील..... राज्याने सर्वप्रथम संहिये शोती चांगल्या पद्धतीने राबविली?
 - गुजरात
 - सिक्कीम
 - उत्तराखंड
 - केरळ
 - शेतकरी कृषी

प्र. 1) अ) योग्य पद्यांचे निवडा. (प्रत्येकी दोन गुण) [10]

- सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- उत्तरीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

सूचना :

मराठी रूपांतर

- अ) भारतीय पीक खेतीक बदल
ब) कमर शोती
क) नाकड
ड) राष्ट्रीय कृषी आयोग
इ) दुसऱ्या दरितरकांतीची गरज
फ) सहकारी विपणन

प्र.4) टिप लिहा (कोणत्याही चार) (प्रत्येकी पाच गुण) [20]

वर्स व सेवा कर म्हणजे काय ? वर्स व सेवा कराचा शोतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) कृषी बाजार पठांच्या समस्या व उपाययोजना स्पष्ट करा. [20]

नावाडची भूमिका व कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शोतीची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

Seat No.	
----------	--

M.A. (Social Science) (Part - I) (Semester - II) (NEP) (New)
Examination, March - 2023
ECONOMICS (Elective / Optional)
Agricultural Development in India
Sub. Code : 89238

Total Marks : 80

Day and Date : Saturday, 15 - 07 - 2023

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजव्या बाजूकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

Q1) Objective types questions.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न

A) Multiple Choice Questions : (2 Marks Each)

[10]

बहुपर्यायी स्वरूपाचे प्रश्न. (2 गुण प्रत्येकी)

i) The role of agriculture sector in Indian economy is important for

भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेती क्षेत्राची भूमिका साठी महत्त्वाची आहे.

a)

Employment generation

रोजगार निर्मिती

b)

Food grain supply

अन्नाधानाचा पुरवठा

c)

Earning of foreign exchange

परकीय चलनाची कमाई

d)

All of above

वरील सर्व

ii)

Change in land use sector in India are

भारताने जमिनीचा वापर क्षेत्रात बदल होण्याचे कारण म्हणजे

a)

Due to increasing population

वाढती लोकसंख्या

b)

Joint family system

संयुक्त कुटुंब पद्धती

c)

Foreign war

परकीय युद्ध

d)

Change in global economy

जागतिक अर्थव्यवस्थेत बदल

- B) Answer in one or two sentences. (2 Marks Each) [10]
- i) Who is considered as father of white revolution in India?
भारतातील दुग्धक्रांतीचे जनक कोणाला मानले जाते?
- ii) What is Organic Farming?
संशुद्ध शेती म्हणजे काय?
- iii) State two effects of agricultural mechanization.
कृषी यांत्रिकीकरणाने दोन परिणाम सांगा.
- iv) State two non-institutional sources of agricultural finance.
कृषी वित्तपुरवठ्याचे दोन गैर-संस्थात्मक स्रोत सांगा.
- v) What is a Market margin in agriculture?
शेती मध्ये बाजार अंतरिक्ष म्हणजे काय?

- a) National Farmer Commission
राष्ट्रीय शेतकरी आयोग
- b) Commission for Agriculture Cost and Price
कृषी किंमत आणि खर्च आयोग
- c) Central Statistical Organization
केंद्रीय सांख्यिकी संघटना
- d) Department of Agriculture
कृषी विभाग
- v) The _____ recommends minimum support price for various commodities to the government.
सरकारला विविध वस्तुंची किंमत आधारभूत किमतीची शिफारस करतो.
- a) Term loan
मुदती कर्ज
- b) Equity loan
इंक्विटी कर्ज
- c) Credit Card loan
क्रेडिट कार्ड कर्ज
- d) Fixed loan
निश्चित कर्ज
- iv) The loans are provided through Kisan Credit Card _____.
किमान क्रेडिट कार्ड द्वारे कर्ज दिले जाते.
- a) Milk production
दुग्ध उत्पादन
- b) Egg production
अंडी उत्पादन
- c) Fish production
मत्स्य उत्पादन
- d) Oil seed production
तेल विद्या उत्पादन
- iii) The White revolution is related to _____.
धवलक्रांती शी संबंधित आहे.

- Q4) Short Notes. (Any four out of six)
- टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)
- a) Buffer stock of food grain in India
भारतामधील अन्नाच्या साठ्याची स्थिती
- b) Food Security
अन्न सुरक्षितता
- c) Biotechnology and Agriculture
जैवतंत्रज्ञान आणि शेती
- d) Kisan Credit Card Scheme
किसान क्रेडिट कार्ड योजना
- e) Need of Agriculture price policy
शेती विक्रम धोरणाची गरज
- f) Regulated Markets
नियंत्रित बाजारपेठा

[20]

- Q3) Elaborate the institutional and non-institutional sources of agriculture finance in India.
भारतातील कृषी वित्तपुरवठ्याचे संस्थात्मक आणि निर-संस्थात्मक स्रोत सविस्तर सांगा.
- OR / किंवा
- State the stages of agricultural marketing and explain the problems in agricultural marketing.
कृषी विपणनाचे टप्पे आणि कृषी विपणनातील समस्या स्पष्ट करा.

[20]

- Q2) Give detailed information on land use change and agricultural cropping pattern in India.
भारतातील जमीन वापरातील बदल आणि कृषी पिक आकृतीबद्दल यावर तपशीलवार माहिती द्या.
- OR / किंवा
- State the challenges in India's agriculture development and explain why there is a need for a second green revolution.
भारताच्या कृषी विकासामधील आव्हाने सांगून दुसऱ्या हरित क्रांतीची गरज का आहे? स्पष्ट करा.

[20]

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (CBCS) (New) Examination,

February - 2023

ECONOMICS (Optional)

EO-15 : Financial Markets and Institutions

Sub. Code : 72782

Day and Date : Monday, 13 - 02 - 2023

Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective Type Questions.

A) Choose the correct answer from given alternative. [10]

[20]

i) Discount and Finance House of India does not deal with _____ instrument.

a) Treasury Bills b) Certificate of deposits

c) Commercial Papers d) Equities

ii) The first stock exchange in India was started in _____.

a) 1875 b) 1885

c) 1895 d) 1865

iii) From the following _____ is not types of Derivatives.

a) Swaps b) Options

c) Futures d) Foreign

iv) Unit trust of India was started in _____.

a) 1966 b) 1968

c) 1964 d) 1962

v) Find odd one.

a) Equity Market

b) Commercial Bills Market

c) Debt Market

d) Derivative Market

P.T.O

- a) Financial System and Economic Development
- b) Export and Import Bank of India
- c) Role of SEBI in Capital Market
- d) Risk Management in financial Market
- e) International Monetary Fund
- f) Bombay Stock Exchange

Q4) Write short notes (any four) : [20]

What is exchange rate? Explain the types of Exchange rate.

OR

Q3) Explain the Various types of Risks in Financial Market. [20]

What is Money market ? Discuss the concept and structure of money market in India.

OR

Q2) What is Financial systems? Discusses the Nature and Structure of Financial system. [20]

- i) What is the function of IFCI?
- ii) Define money market?
- iii) What is the meaning of liquidity risk?
- iv) What is the full form of IBRD?
- v) In which year was NABARD established?

B) Write answer in one or two sentences :

[10]

SC - 66

- V) नाबडवी स्थापना कोणत्या वर्षी झाली ?
IV) आय.बी.आर.डी. चे पूर्ण रूप काय आहे ?
III) तरलता जोखणीचा अर्थ काय आहे ?
II) नाणे बाजारची व्याख्या करा ?
I) आय.एफ.सी.आय. चे कार्य काय आहे ?

[10]

ब) एका किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा.

- V) विषम घटक ओळखा.
क) 1964 ड) 1962
अ) 1966 ब) 1968
IV) युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडियाची मुकवात मध्ये झाली.
क) प्युचर्स ड) विदेशी
अ) स्वप्न ब) आर्यान्स
III) खालीलपैकी हे डेरिव्हेटिव्हा प्रकार नाही.
क) 1895 ड) 1865
अ) 1875 ब) 1885
II) भारतामध्ये पहिला स्टॉक एक्सचेंज मध्ये सुरू झाला.
क) व्यापारी पत्र ड) समभाग
अ) कोषागार पत्र ब) ठेव प्रमाणपत्र
I) डिस्कॉन्ट एन्ड फायनान्स हॉउस ऑफ इंडिया चे व्यवहार पाहत नाही.

[10]

प्र. 1) अ) दिलेल्या पद्यांपैकी योग्य उत्तर निवडा.

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उत्तीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

मराठी रूपाने

- प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)
- वित्तीय रचना व आर्थिक विकास
 - भारतीय निर्यात व आयात बँक
 - सेबी ची भांडवल बाजारातील भूमिका
 - वित्तीय बाजारातील धाके व्यवस्थापन
 - अंतरराष्ट्रीय नाणनिष्ठा
 - मुंबई रोखे बाजार
- [20]

वित्तीय दर म्हणजे काय? वित्तीय दरांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

- प्र.3) वित्तीय बाजारातील विविध धोक्यांची चर्चा करा.
- [20]

नाणे बाजार म्हणजे काय? भारतातील नाणेबाजाराची संकल्पना व रचनेची चर्चा करा.

किंवा

- प्र.2) वित्तीय व्यवस्था म्हणजे काय? वित्तीय व्यवस्थेची स्वरूप व रचना स्पष्ट करा.
- [20]

M.A. (Part - I) (Semester - II) (CBCS) Examination, February - 2023
ECONOMICS (Paper EC - 03) (New)
Public Economics
Sub. Code : 72776

Total Marks : 80

Day and Date : Friday, 03 - 02 - 2023

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Choose correct answer from the given alternatives. (2 Marks each) [10]

- i) The role of state under globalisation is _____.
 a) Zero b) Maximum
 c) Minimum d) Indifferent
- ii) Planning by direction is an integral part of _____.
 a) Capitalist economy b) Socialist economy
 c) Mixed economy d) Free-market economy
- iii) Financial resource allocation between centre and states is done by _____.
 a) Planning Commission b) Parliament
 c) Finance Commission d) Prime Minister's Office
- iv) _____ is associated with displacement effect.
 a) Wiseman b) Peacock
 c) Wiseman-Peacock d) Musgrave
- v) Which of the following tax has abolished by the Goods and Services Tax?
 a) Property Tax b) Corporation Tax
 c) VAT d) All the above

P.T.O.

Seat No.	
----------	--

- a) Public goods.
- b) An economic theory of democracy.
- c) Programme budgeting.
- d) GST.
- e) Methods of redemption.
- f) Tiebout model.

Q4) Write short notes on any four of the following. [20]

Explain the term 'Incidence of taxation'. How would a tax be divided between buyers and sellers of goods, given the elasticity of demand and supply for a taxed good?

OR

Q3) What type of criteria should be adopted for investment strategy in a developing country like India? [20]

Why is voluntary exchange important in a market economy? Critically evaluate voluntary exchange model of Wicksell and Lindahl.

OR

Q2) Explain the importance of state intervention for economic development of a country. [20]

- i) What is market failure?
- ii) Who was developed the economic theory of democracy?
- iii) Define performance budget.
- iv) What is the incidence of tax?
- v) What is meant by optimal taxation?

B) Answer in one or two sentences. (2 mark each) [10]

SC - 5

- ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहि. (प्रत्येकी 2 गुण)
- [10]
- i) बाजार अपयश म्हणजे काय ?
 - ii) लोकशाहीचा आर्थिक सिद्धांत कोणी विकसित केला ?
 - iii) कायवाही अर्थसंकल्पाची व्याख्या सांगा.
 - iv) कराचा भार म्हणजे काय ?
 - v) पर्याप्त करासोपणाचा अर्थ काय आहे ?

- प्र.1) अ) दिलेल्या पर्यायांची योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- [10]
- i) जागतिकीकरणात राज्याची भूमिका आहे.
 - अ) शून्य
 - ब) अधिकतम
 - क) किमान
 - ड) तटस्थ
 - ii) निर्देशात्मक नियोजन करणे चा अविभाज्य भाग आहे.
 - अ) भांडवलशाही अर्थव्यवस्था
 - ब) समाजवादी अर्थव्यवस्था
 - क) मिश्र अर्थव्यवस्था
 - ड) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्था
 - iii) केंद्र आणि राज्य यांच्यात वितीय संसाधन वाटप द्वारे केले जाते.
 - अ) नियोजन आयोग
 - ब) संसद
 - क) विन आयोग
 - ड) पंतप्रधानांचे कार्यालय
 - iv) विस्थापन परिणाम या संबंधित आहे.
 - अ) वाईजमन
 - ब) पिकॉक
 - क) वाईजमन-पिकॉक
 - ड) मस्यॉक
 - v) बर्स व सेवा करांद्वारे खालीलपैकी कोणता कर रद्द केला आहे ?
 - अ) मालमत्ता कर
 - ब) कंपनी कर
 - क) मूल्यवर्धित कर
 - ड) वरील सर्व

मराठी कर्पात

- प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)
- सांख्यिक चर
 - लोकशाहीचा आर्थिक सिद्धांत
 - कार्यकमाधारित अर्थसंकल्प
 - वर्स आणि सेवा कर
 - विमोचनाव्या (redemption) पद्धती
 - टीव्ही प्रतिसाद

[20]

क्याचा आघात ही संज्ञा स्पष्ट करा. कर् आकारलेल्या वर्सूची मागणी आणि पुरवठ्याची लवचिकता लक्षात घेता, ग्राहक आणि विक्रेता यांच्यामध्ये कराची विभागणी कशी केली जाते ?

किंवा

[20]

प्र.3) भारतासारख्या विकसनशील देशामध्ये गुंतवणुकीच्या धोरणासाठी कोणत्या प्रकारचे निकष अवलंबिले पाहिजेत ?

बाजार अर्थव्यवस्था ऐच्छिक विनिमय का महत्त्वाचे आहे ? विकसेल आणि लिंडालच्या ऐच्छिक विनिमय प्रारूपाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

किंवा

[20]

प्र.2) देशाच्या आर्थिक विकासासाठी शासकीय हस्तक्षेपाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

SC - 5

Seat No.	
----------	--

M.A. (Part - I) (Semester - II) (NEP) Examination, March - 2023
ECONOMICS
Public Economics
Sub. Code : 89236

Day and Date : Saturday, 08 - 07 - 2023
Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective type Questions.

A) Rewrite the sentence by choosing correct alternative. (2 marks each)[10]

i) Market failure occurs due to inefficiency in the allocation of

a) income

b) demand

c) tax

d) goods

ii) _____ is associated with inspection effect.

a) Wiseman-Peacock

b) Musgrave

c) Wiseman

d) Peacock

iii) When the rate of tax goes up with increase in income is called

a) proportional tax

b) progressive tax

c) regressive tax

d) degressive tax

iv) Principle of exclusion is a feature of _____ commodity.

a) merit

b) social

c) private

d) public

v) _____ is/are the criteria of optimum taxation.

a) equity

b) simplicity

c) efficiency

d) all of the above

- f) Public goods
- e) Zero base budgeting
- d) Wiseman Peacock hypothesis
- c) Burden of public debt
- b) Laffer curve
- a) Externalities

Q4) Write short notes on any four of the following. [20]

Explain the benefit and ability to pay approaches of taxation.

OR

Q3) Explain the importance of state intervention for economic development of a country. [20]

Critically evaluate voluntary exchange model of Wicksell and Lindahl.

OR

Q2) Discuss the social cost benefit analysis as a tool of project evaluation. [20]

- i) What do you mean by merit goods?
- ii) Who has explained the law of increasing state activities?
- iii) What is meant by club goods?
- iv) What is meant by double taxation?
- v) State any two sources of public debt.

B) Answer in one or two sentence. (2 marks each) [10]

SB - 452

- व) सांख्यिक कर्जाचे कोणतेही दोन स्रोत लिहा.
- iv) वृद्धी करारोपण म्हणजे काय ?
- iii) क्लब वर्स म्हणजे काय ?
- ii) सरकारच्या वाढत्या कार्याचा नियम कोणी मांडला ?
- i) गुणात्मक वर्स म्हणजे काय ?
- ब) एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- क) कार्यक्षमता ड) बरल सर्व
- अ) समता ब) सरलपणा
- v) हो पयस कराराचा निकष आहे.
- क) खाजगी ड) सांख्यिक
- अ) गुणात्मक ब) सामाजिक
- iv) वर्तन तत्व हे वर्सचे वैशिष्ट्य आहे.
- क) प्रतिगामी कर ड) न्यसमान प्रतिगामी कर
- अ) प्रमाणाशीर कर ब) प्रतीक्षाल कर
- iii) वेळा उपयुक्ततेवर कर दरामध्ये वाढ होते तेव्हा त्यास म्हणतात.
- क) वाईजमन ड) पिकॉक
- अ) वाईजमन पिकॉक ब) मसरोव्हे
- ii) निरीक्षण परिणाम शी संबंधित आहे.
- क) कर ड) वर्स
- अ) उत्पन्न ब) मागणी
- i) च्या अकार्षम वाटपामुळे बाजार अपयश निर्माण होते.

[10]

प्र.1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

मराठी रूपांतर

२२२

- क) सावजनिक वस्तू
ख) लंपस वक
ग) बहिर्ता
घ) सावजनिक कार्याचा भार
ङ) वाईजमन पिकाक परिकल्पना
च) शून्याधारित अर्थसंकल्प

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

करसोपणाचा लाभ आणि कर देय क्षमता त्रुटिकोन स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) देशाच्या आर्थिक विकासामासाठी शासकीय हस्तक्षेपाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

[20]

विकसेल आणि लिंडालच्या ऐच्छिक विनिमय शरूपाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

किंवा

प्र.2) प्रकल्प मूल्यमापनाचे एक साधन म्हणून सामाजिक खर्च-लाभ विश्लेषणाची चर्चा करा.

[20]

SB - 452

M.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, February - 2023
ECONOMICS (Paper - EC - 4) (Revised) (CBCS) (New)
Ecological & Resources Economics
 Sub. Code : 72777
 Day and Date : Saturday, 04 - 02 - 2023
 Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.
 Instructions : 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Multiple choice questions :

- a) Choose the correct answer from the given alternatives. (2 marks each)[10]
- i) The value that people assign to resources, even if they never have and never will use it, is called _____.
- a) Use value
 b) Non use value
 c) Direct use value
 d) Indirect use value
- ii) The view that human capital can substitute natural capital is implied in _____.
- a) Club of Rome
 b) Hotelling model
 c) Strong sustainability
 d) Weak sustainability
- iii) The model developed by L. C. Gray is concerned with _____.
- a) Valuation of natural resources
 b) Optimal extraction of natural resources
 c) Strong sustainability
 d) Weak sustainability
- iv) Which of the following is a people's movement organized to protect environment in India?
- a) Appiko Movement
 b) Save Silent Valley Movement
 c) Chipko Movement
 d) All the above
- v) Which of the following theorems suggests a solution to conflicts arising out of externalities?
- a) Hotelling's Theorem
 b) Coase's Theorem
 c) L.C. Gray's Theorem
 d) Club of Rome Theorem

P.T.O.

- f) Causes and measures of water pollution.
- e) Meaning and types of externalities.
- d) Hotelling's model.
- c) Amartya Sen's views on famine and poverty.
- b) Concept and indicators of sustainable development.
- a) Direct methods of valuation of resources.

Q4) Write short notes on any four of the following. [20]

Discuss the various elements of environmental policy to control pollution.

OR

Q3) Elaborate the various ways of regulating harvests of natural resources. [20]

Discuss in detail the approaches to sustainable development.

OR

Q2) Distinguish between renewable and non-renewable resources. Explain the link between natural resources and economic growth. [20]

- v) Give an example of negative consumption externality.
- iv) State two causes of air pollution.
- iii) State two indicators of non-sustainability.
- ii) What do you mean by biodiversity?
- i) Name two methods of valuation of resources.

b) Answer in one or two sentences. (2 marks each) [10]

- व) अणुतमक उपभोग बाह्यतेचे एक उदाहरण सांगा.
- iv) हेवा प्रदुषणाची दोन कारणे सांगा.
- iii) अशास्वततेचे दोन निर्देशक सांगा.
- ii) वैविविधता म्हणजे काय ?
- i) नैसर्गिक संसाधनाच्या मूल्यांकनाच्या दोन पद्धतीची नावे सांगा.
- ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)
- क) एल. सी. ये प्रतिमान
ख) कोझ सिद्धांत
- v) खालीलपैकी कोणता सिद्धांत बाह्यतामूळ निर्माण होणाऱ्या संघर्षावर उपाय सुचवितो.
- क) सिपको चळवळ
ख) वरील सर्व
- अ) अपिको चळवळ
ब) शांत दरी बचाव चळवळ
- iv) खालीलपैकी कोणती भारतीय पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठीची एक लोक चळवळ आहे ?
- क) प्रबळ शाश्वतता
ख) नैसर्गिक संसाधनाचे मूल्यांकन पर्याय वापर
- iii) एल. सी. ये यांचे प्रतिमान या सिद्धांत आहे.
- क) प्रबळ शाश्वतता
ख) कोझ सिद्धांत
- अ) रोमचा गट
ब) इटालिया प्रतिमान
- ii) मानवनिर्मित धाडवले हे नैसर्गिक धाडवलाला पर्याय ठरू शकते असे मत
क) प्रत्यक्ष वापर मूल्य
ख) वापर मूल्य
दृष्टिकोनामध्ये अभिप्रेत आहे.
- i) लोकांकडून न वापरता देखील संसाधनांना दिले जाणारे मूल्य म्हणून ओळखले जाते.
- अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा. (प्रत्येकी 2 गुण)

[10]

प्र. 1) वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

सूचना :

मराठी कृपांतर

- अ) संसाधनाच्या मूल्यांकनाच्या प्रत्यक्ष पद्धती
ब) शाश्वत विकासाची संकल्पना आणि निर्देशक
क) उपासमार आणि दारिद्र्यावरील अमर्त्य सेन यांचे विचार
ड) हॅट्लिंग प्रतिमान
इ) बाह्यतांचा अर्थ आणि प्रकार
फ) पाणी प्रदूषणाची कारणे आणि उपाय

[20]

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

प्रदूषण नियंत्रणासाठीच्या पारंपारिक धोरणाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

किंवा

[20]

प्र.3) नैसर्गिक संसाधनांच्या कापणी नियमनाचे विविध मार्ग विशद करा.

किंवा

[20]

संसाधनातील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.2) नविनीकरणक्षम आणि अनविनीकरणक्षम संसाधनातील फरक सांगा. आर्थिक विकास आणि नैसर्गिक

SC - 6

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Part - I) (Social Sciences) (Semester - II) (New) (NEP)
Examination, March - 2023
ECONOMICS (Compulsory)
Ecological & Resource Economics
Sub. Code : 89237**

Day and Date : Monday, 10 - 07 - 2023
Total Marks : 80

Time : 02.30 p.m. to 05.30 p.m.

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Objective type Questions :

A) Choose the correct answer from the given alternative. (2 marks each) : [10]

- i) _____ is considered to be the founder of the Chipko movement.
a) Bharat Pathankar
b) Medha Patkar
c) Sunderlal Bahuguna
d) Indira Gandhi
- ii) Strong Sustainability creates _____.
a) Inequality
b) Uncertainty
c) Economic development
d) Sustainable development
- iii) World Environment Day is celebrated on _____
a) 1st May
b) 5th June
c) 11th July
d) 21st March
- iv) Participatory people's movement helps to achieve _____.
a) Resource conservation
b) Resource degradation
c) Resource utilization
d) None of these

Elaborate the Causes of and measures to control air pollution.

OR

Q4) What do you mean by recycling of natural resources? Discuss its importance in present context. [20]

What is externalities? Explain the measures to control externalities.

OR

Q3) What is bio-economic equilibrium? How is it reached under open access conditions? [20]

- f) Causes of soil degradation
- e) Merit goods
- d) The Hotelling rule
- c) Regulation of harvesting of natural resources through sole ownership
- b) Indication of non sustainability
- a) Property rights and natural resources Indicators of non-sustainability

Q2) Write short notes on any four of the following : [20]

- v) Suggest two measures to control water pollution.
- iv) State two indicators of sustainable development.
- iii) What do you mean by positive externalities?
- ii) Write the two methods of valuation of natural resources.
- i) What is meant by rationality in resource use?

B) Answer in one or two sentences. (2 marks each) : [10]

- a) New York
- b) Rio de Janeiro
- c) Quito
- d) Rome

v) In the year 1992, Vasundhara Shikhar Parishad was held at

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शविताना.
- प्र.1) सिकान्या जाम्गी योग्य ती उत्तरे लिहा ?
- 1) भारत पाटणकर अ) संदेश पाठकर
क) सुंदरलाल बहुगुणा इ) इंदिरा गांधी
- 2) खंबीर शाश्वतता निर्माण करते.
अ) विषमता ब) अशाश्वतता
क) आर्थिक विकास इ) शाश्वत विकास
- 3) जगातील पर्यटन दिन रोजी साजरा केला जातो.
अ) 1 मे ब) 5 जून
क) 11 जुलै इ) 21 मार्च
- 4) लोकसभेभंगानामक लोकचळवळी मुळे साध्य होण्यास मदत होते.
अ) संसधानाची जपवणूक ब) संसधानाची अवतती
क) संसधानाची वापर इ) यापैकी नाही
- 5) 1992 ची वसुंधरा शिखर परिषद येथे घेण्यात आली.
अ) न्यूयॉर्क ब) सिओ डी जानेरो
क) क्योटो इ) रोम
- ब) एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.
1) नैसर्गिक संसाधन वापरातील विवेकशीलता म्हणजे काय ?
2) नैसर्गिक संसाधनाच्या मूल्यांकनाच्या दोन पद्धतींची नावे सांगा.
3) धनात्मक बाह्यता म्हणजे काय ?
4) शाश्वत विकासाचे दोन निर्देशक सांगा.
5) पाण्याचे प्रदूषण शांतिविषयासाठीचे दोन मार्ग सूचवा.

[10]

SB-453

मराठी कृपांतर

ॐॐॐॐ

हेवेच्या प्रदूषणाची कारणे आणि ते कमी करण्यासाठीचे उपाय स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) नैसर्गिक संसाधनांची पुनर्प्राप्ती म्हणजे काय? वर्तमान परिस्थितीमध्ये तिचे महत्त्व स्पष्ट करा. [20]

बाह्यता म्हणजे काय? बाह्यता नियंत्रित करण्यासाठीचे उपाय स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) जैव आर्थिक समतोल म्हणजे काय? मुक्त प्रवेश परिस्थितीमध्ये तो कसा साध्य होतो? [20]

क) जमीनीच्या वहेसाठी कारणे

इ) गुणवत्ता वस्तू

उ) हॉटेलिंग नियम

क) एक मालकीच्या माध्यमातून संसाधन कापणीचे नियमन

ब) अशाश्वततेचे निर्देशक

अ) मालमत्ता अधिकार आणि नैसर्गिक संसाधन

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) :

[20]

SB-453